

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 24.7.2009
COM(2009) 400 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Vključitev trajnostnega razvoja v politike EU:
pregled strategije Evropske unije za trajnostni razvoj v letu 2009**

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Vključitev trajnostnega razvoja v politike EU: pregled strategije Evropske unije za trajnostni razvoj v letu 2009

1. UVOD

Trajnostni razvoj je v Pogodbi opredeljen kot eden glavnih dolgoročnih prednostnih ciljev EU. Prenovljena strategija Evropske unije za trajnostni razvoj iz leta 2006 je okvir za dolgoročno vizijo trajnosti, v kateri se gospodarska rast, socialna kohezija in varstvo okolja skupno razvijajo in vzajemno podpirajo.

V zadnjih letih je Evropska unija cilj trajnostnega razvoja vključila v številne politike. Prezela je zlasti vodilno mednarodno vlogo na področju boja proti podnebnim spremembam ter se zavezala, da bo spodbujala nizkoogljično, na znanju temelječe in glede virov učinkovito gospodarstvo. Kljub številnim dosežkom v zvezi s politikami pa so na več področjih še vedno prisotni netrajnostni trendi. Povpraševanje po naravnih virih hitro narašča in presega količine, ki jih lahko zemlja dolgoročno prenese. Biotska raznovrstnost se povsod po svetu zmanjšuje in pomembni ekosistemi so pod vedno večjim pritiskom. Poraba energije v prometu še naprej narašča. Svetovna revščina ostaja in za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja bi bila potrebna velika prizadevanja.

Trenutna gospodarska in finančna kriza kaže, da je trajnost ključni dejavnik tudi za naše finančne sisteme in gospodarstvo kot celoto. Kriza vpliva na vse gospodarske sektorje, gospodinjstva, podjetja in delovna mesta. Najnovejši podatki kažejo, da se zaradi gospodarske krize razmere na trgih dela EU še naprej slabšajo. Brezposelnost narašča, število prostih delovnih mest nadalje upada in družbe še naprej napovedujejo znatna zmanjšanja števila delovnih mest v več sektorjih. Najbolj ranljive skupine delovne sile so tudi najhuje prizadete.

Kot odgovor na gospodarsko in finančno krizo so EU in njene države članice sprejele ukrepe za preoblikovanje finančnega sistema, zagotavljanje podpore realnemu gospodarstvu, spodbujanje zaposlovanja in prispevanje k svetovnemu gospodarskemu okrevanju. Komisija je novembra 2008 sprejela obsežen načrt gospodarskega okrevanja za rast in delovna mesta¹. Načrt za oživitev gospodarstva vključuje ukrepe za spodbuditev povpraševanja, ponovno vzpostavitev zaupanja ter spodbujanje zaposlovanja in socialnega vključevanja. Zajema tudi predloge za pametne naložbe v znanja in tehnologije prihodnosti, da se v dolgoročni perspektivi zagotovita večja gospodarska rast in trajnostna blaginja.

Ukrepi za zagotavljanje podpore realnemu gospodarstvu in zmanjšanje vpliva trenutne krize na socialne razmere morajo biti združljivi z dolgoročnimi cilji trajnostnega razvoja. EU bi morala to krizo izkoristiti za spodbujanje trajnostnega gospodarskega in ekološkega razvoja ter za oblikovanje dinamične nizkoogljične, glede virov učinkovite, na znanju in socialnem

¹ Sporočili o načrtu za oživitev gospodarstva, COM(2008) 800 z dne 26. novembra 2008 in COM(2009) 114 z dne 4. marca 2009, sporočilo o zaposlovanju, COM(2009) 257 z dne 3. junija 2009, ter sporočilo „Kohezijska politika: naložbe v realno gospodarstvo“, COM(2008) 876 z dne 16. decembra 2008.

vključevanju temelječe družbe ter ta pristop spodbujati na svetovni ravni. Načrt za oživitev gospodarstva in ustrezní načrti držav članic že vsebujejo številne pobude za podporo tega cilja. Prizadevanja za premostitev krize potekajo, zlasti v okviru lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter s poudarkom na okolju prijazni rasti. Zeleni ukrepi na kratki rok prispevajo k oživitvi gospodarstva in ustvarjanju delovnih mest. Na srednji in dolgi rok pa poleg tega spodbujajo nove tehnologije in zmanjšujejo vpliv našega delovanja na podnebne spremembe, izčrpanost naravnih virov in degradacijo ekosistemov.

Evropski svet je na zasedanju decembra 2007 Komisijo pozval, naj do junija 2009 predloži drugo poročilo o napredku² strategije Evropske unije za trajnostni razvoj. Ta pregled je odgovor na zahtevo Evropskega sveta.

Eurostat bo pozneje v letu 2009 kot dopolnilo tega pregleda objavil poročilo o spremljanju strategije EU za trajnostni razvoj, ki bo vsebovalo oceno napredka na podlagi kvantitativnih kazalnikov.

2. VSE POMEMBNEJŠA VLOGA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA PRI OBLIKOVANJU POLITIK EU

V zadnjih letih je EU pokazala, da je trdno zavezana trajnostnemu razvoju, in to trajnostno razsežnost uspešno vključila na veliko področij politik. Politike EU na področju podnebnih sprememb in energije so dokaz, da je strategija za trajnostni razvoj vplivala na politični program. EU je trajnostno razsežnost začela vključevati tudi na številna druga področja politik.

Program EU za boljšo pripravo zakonodaje je s poenostavitvijo zakonodaje EU in zmanjševanjem upravnih obremenitev prispeval k povezovanju ciljev politik in izboljšanju stroškovne učinkovitosti odločitev. Še posebej je treba poudariti tudi pomen ocene učinkov. Sistem ocene učinkov Komisije prispeva k trajnostnemu razvoju, in sicer tako, da se s celovitim pristopom ocenjujejo morebitni učinki nove zakonodaje ali predlogov politik na gospodarskem, družbenem in okoljskem področju.

Komisija je v prenovljeni socialni agendi predstavila integriran in celovit pristop ter več pobud, ki zajemajo različna področja³. V njej je poudarila pomen, ki ga pripisuje trajnostnemu razvoju naših družb, ter napovedala oblikovanje k blaginji usmerjenih ciljev, „ki presegajo BDP“.

Smernice za zaposlovanje so del evropske strategije zaposlovanja ter zagotavljajo okvir za oblikovanje in izvajanje ukrepov, skladnih s cilji strategije za trajnostni razvoj. EU na primer uporablja strukturne sklade za podporo državam članicam pri njihovih prizadevanjih za spodbujanje nizkoogljičnega in glede virov učinkovitega gospodarstva. Nadaljnje razvijanje nizkoogljičnega gospodarstva bo tudi ključnega pomena za oživitev gospodarstva v EU.

Družbena odgovornost gospodarskih družb ponuja podjetjem priložnost povezovanja gospodarskih, družbenih in okoljskih ciljev. Večja zavezanost evropskih podjetij na tem področju bo okrepila zmogljivost Evrope za trajnostni razvoj. Komisija in številne države članice EU so okrepile prizadevanja za spodbujanje sprejetja koncepta družbene odgovornosti gospodarskih družb s poudarkom na dialogu med različnimi udeleženci.

² Prvo poročilo o napredku je bilo sprejeto oktobra 2007: COM(2007) 642 in SEC(2007) 1416.

³ COM(2008) 412 z dne 2. julija 2008.

EU je napredovala tudi pri vključevanju programa strategije za trajnostni razvoj v svoje zunanje politike, na primer z izvajanjem presoj vpliva na trajnostni razvoj v okviru priprave sporazumov o prosti trgovini in prizadevanj na področju podnebnih sprememb.

Države članice razvijajo tudi inovativne rešitve, usklajene s programom za trajnostni razvoj. Vse pogosteje se uporabljajo fiktivne cene ogljika za prikaz socialnih stroškov emisij toplogrednih plinov v ocenah možnosti javne politike. Francija se je zavezala, da bo s sredstvi, namenjenimi kohezijski politiki za obdobje 2007–2013, izvedla naložbe v možnosti, ki ne povzročajo emisij ogljika. Še en primer je primer Združenega kraljestva, v katerem se ministrstvom dodeljujejo „proračuni za ogljik“. Dosežen je bil napredek na področju izračunavanja ogljika v podjetjih. Rezultati poskusov, opravljenih v več državah članicah, kažejo tudi, da je mogoče z uporabo pametnih števecv zmanjšati porabo energije za do 10 %. Nekatere države članice so razvile nove sisteme energetskega nadzora, tudi s finančno podporo, ki so znatno prispevali k zmanjšanju porabe energije v gradbeništvu. V Franciji je v okviru t. i. „Grenelle de l'environnement“ potekala razprava na visoki ravni o novih ukrepih za trajnostni razvoj, v kateri so sodelovali vlada, podjetja in civilna družba.

3. NAPREDEK POLITIKE V OKVIRU STRATEGIJE EU ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

To poglavje vsebuje pregled napredka na ravni EU, doseženega v zvezi s sedmimi ključnimi izzivi in medsektorskimi tematikami od objave prejšnjega poročila oktobra 2007. Poglavje ne vsebuje izčrpnega seznama sprejetih ukrepov, temveč samo navaja glavne pobude na vsakem področju. Eurostat bo jeseni 2009 objavil poročilo, ki bo temeljilo na sklopu kazalnikov EU za trajnostni razvoj in vsebovalo podrobnejši pregled napredka v praksi. Ta pregled že vključuje nekatere predhodne rezultate iz tega poročila⁴.

Podnebne spremembe in čista energija

Kljub temu, da so se emisije toplogrednih plinov v EU v obdobju 2000–2004 povečale, je bil trend zadnjih treh let ugoden in EU je na dobri poti, da izpolni svoj cilj Kjotskega protokola. Če pa se svetovne politike za podnebne spremembe ne bodo začele hitro izvajati, bodo svetovne emisije toplogrednih plinov v letu 2020 vsaj za 60 % višje od emisij v letu 1990⁵. Čeprav je delež obnovljivih virov v bruto nacionalni porabi energije od leta 2002 hitreje naraščal, je še vedno daleč od zastavljenih 12 % za leto 2010.

V zadnjih letih je EU prevzela vodilno vlogo na področju boja proti podnebnim spremembam. Zakonodajalec EU je decembra 2008 sprejel dogovor o svežnju ukrepov, povezanih s podnebnimi spremembami in energijo⁶, v katerem so določeni ambiciozni cilji za EU. EU se je enostransko zavezala, da bo skupne emisije do leta 2020 zmanjšala za 20 % glede na raven iz leta 1990 in da bo to znižanje povečala na 30 %, če bo decembra 2009 v Københavnu sklenjen celovit sporazum o podnebnih spremembah. Zastavila si je tudi cilj, da bo do leta 2020 delež obnovljivih virov v porabi energije povečala na 20 %. V okviru svežnja je bila spremenjena direktiva o sistemu EU za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov⁷

⁴ Podatki Eurostata o kazalnikih trajnostnega razvoja zajemajo večinoma obdobje 2000–2007.

⁵ Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu „Za celovit sporazum o podnebnih spremembah v Københavnu“, SEC(2009) 101.

⁶ http://ec.europa.eu/environment/climat/climate_action.htm.

⁷ Direktiva 2009/29/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 63).

in sprejeti sta bili direktiva o zajemanju in shranjevanju ogljika⁸ ter direktiva o obnovljivih virih energije⁹. Paket za energetske učinkovitost krepi temeljno zakonodajo za energetske učinkovitost stavb¹⁰ in izdelkov, ki rabijo energijo¹¹. Dodatni prihranki energije bodo zagotovljeni z razširitvijo direktive za okoljsko primerno zasnovano izdelkov¹² na izdelke, ki vplivajo na rabo energije, v skladu z akcijskim načrtom o trajnostni potrošnji in proizvodnji ter trajnostni industrijski politiki¹³. Pravila, ki urejajo Evropski sklad za regionalni razvoj, so bila spremenjena¹⁴, da se zagotovi podpora trajnostni energiji v stanovanjskem sektorju in dodatno spodbudijo naložbe v tem sektorju. Evropski strateški načrt za energetske tehnologije (načrt SET)¹⁵ pospešuje razvoj in vzpostavitev učinkovitih tehnologij z nizkimi emisijami ogljika. Podobno je bilo leta 2009 sprejeto sporočilo o spodbujanju uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij za izboljšanje energetske učinkovitosti¹⁶.

Ob upoštevanju gospodarske krize je dogovor o svežnju ukrepov, povezanih s podnebnimi spremembami in energijo, pomenil velik dosežek, s katerim EU znatno prispeva k prizadevanjem za doseg celovitega sporazuma o podnebnih spremembah v Københavnu. Emisije toplogrednih plinov v EU pa predstavljajo le omejen delež svetovnih emisij. Medtem ko je EU na poti, da doseže svoj cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, ki ga določa Kjotski protokol, so svetovne emisije CO₂ danes za približno 40 % višje v primerjavi z izhodiščnim letom iz Kjotskega protokola, tj. letom 1990¹⁷. Za omejitev povečanja povprečne globalne temperature na manj kot 2 °C v primerjavi s predindustrijskimi ravnmi se ocenjuje, da je treba svetovne emisije toplogrednih plinov do leta 2050 zmanjšati na manj kot 50 % glede na raven iz leta 1990¹⁸. Uspešen zaključek mednarodnih pogajanj o podnebnih spremembah v Københavnu bo ključnega pomena za doseg dolgoročne trajnostne prihodnosti našega planeta.

Bela knjiga o prilagajanju podnebnim spremembam¹⁹ določa okvir za zmanjšanje ranljivosti EU za vplive podnebnih sprememb ter se osredotoča na vključitev prilagajanja v ključna področja in ustrezne ukrepe politik EU, vzpostavitev baze znanja ter krepitev mednarodnega sodelovanja.

Trajnostni promet

Kljub temu, da je rast BDP prekoračila rast porabe energije v prometu, poraba energije in emisije toplogrednih plinov v tem sektorju še naprej naraščajo. Čeprav so v potniškem prometu vidni znaki prekinitev povezave med obsegom prometa in gospodarsko rastjo, je bilo povečanje tovornega prometa hitrejše od povečanja BDP. Hrup in onesnaženost zraka zaradi prometa resno škodujeta zdravju in sta še vedno pereči vprašanji v vsej EU.

⁸ Direktiva 2009/31/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 114).

⁹ Direktiva 2009/28/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 16).

¹⁰ COM(2008) 780 z dne 13. novembra 2008.

¹¹ COM(2008) 778 z dne 13. novembra 2008.

¹² COM(2008) 399 z dne 16. julija 2008.

¹³ COM(2008) 397 z dne 16. julija 2008.

¹⁴ Uredba (ES) št. 397/2009 (UL L 126, 21.5.2009, str. 3).

¹⁵ COM(2007) 723 z dne 22. novembra 2007.

¹⁶ COM(2009) 111 z dne 12. marca 2009.

¹⁷ *Prosperity without Growth? The transition to a sustainable economy*. UK Sustainable Commission, 2009.

¹⁸ Za celovit sporazum o podnebnih spremembah v Københavnu, COM(2009) 39 z dne 28. januarja 2009.

¹⁹ Bela knjiga – Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti, COM(2009) 147 z dne 1. aprila 2009.

EU se je v okviru svežnja ukrepov, povezanih s podnebnimi spremembami in energijo²⁰, zavezala, da bodo do leta 2020 obnovljivi viri energije predstavljali 10 % njene porabe goriv za promet (vključno z biogorivi, obnovljivo električno energijo in vodikom). Temu cilju se pridružujejo zavezujoča trajnostna merila za biogoriva iz direktive o obnovljivih virih energije²¹ in direktive o kakovosti goriv²².

Glavni dogodki v razvoju politik EU vključujejo paket na področju zelenega prometa, ki obravnava okolju prijaznejši promet²³, interiorizacijo zunanjih stroškov²⁴ in zmanjšanje hrupa železniškega prometa²⁵. Zajemajo pa tudi predlog o pristojbinah za interiorizacijo stroškov za tovornjake²⁶. Aprila 2009 je bila sprejeta uredba o določitvi zavezujočih ciljev za emisije CO₂ iz novih osebnih avtomobilov²⁷.

Med dosežki so tudi direktiva o spodbujanju čistih in energetsko učinkovitih vozil za cestni prevoz²⁸, akcijski načrt za uvajanje inteligentnih prometnih sistemov²⁹ ter novi nadaljnji ukrepi po objavi zelene knjige o mobilnosti v mestih. Poleg tega je bil dosežen dogovor, da se letalstvo po letu 2012 vključi v evropski sistem trgovanja z emisijami. Ukrepi na področju pomorskega prometa vključujejo sprejetje paketa pomorske varnosti in strategije pomorskega prometa do leta 2018³⁰.

Sprejeta sta bila tudi predloga za novo direktivo o označevanju pnevmatik³¹ ter uredba o ravnih kotalnega hrupa pnevmatik, standardih upora in uporabi sistemov opozarjanja za tlak pnevmatik³².

Pri oblikovanju prometne politike EU je treba upoštevati vse vidike trajnostnega razvoja (kot so emisije, hrup, zasedanje zemljišč in biotska raznovrstnost) ter vse ukrepe zasnovati na dolgoročni viziji za trajnostno mobilnost ljudi in blaga, ki vključuje celotni prometni sistem³³, ter na prizadevanjih na ravni EU, nacionalni ravni in regionalni ravni, ki se med seboj dopolnjujejo.

Trajnostna poraba in proizvodnja

Spremembe v trajnostni porabi in proizvodnji kažejo precej mešano sliko. Manjši napredek je bil dosežen na področju prekinitve povezave med propadanjem okolja in uporabo naravnih virov ter gospodarsko rastjo. Vzorci porabe, v glavnem porabe energije, kažejo očitne neugodne spremembe, medtem ko so v vzorcih proizvodnje vidni pozitivni znaki.

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/climat/climate_action.htm.

²¹ Direktiva 2009/28/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 16).

²² Direktiva 2009/30/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 88).

²³ COM(2008) 433 z dne 8. julija 2008.

²⁴ COM(2008) 435 z dne 8. julija 2008.

²⁵ COM(2008) 432 z dne 8. julija 2008.

²⁶ COM(2008) 436 z dne 8. julija 2008.

²⁷ Uredba (ES) št. 443/2009 (UL L 140, 5.6.2009, str. 1).

²⁸ Direktiva 2009/33/ES (UL L 120, 15.5.2009, str. 5).

²⁹ COM(2008) 886 z dne 16. decembra 2008.

³⁰ COM(2009) 8 z dne 21. januarja 2009.

³¹ COM(2008) 779 z dne 13. novembra 2008.

³² COM(2008) 316 z dne 23. maja 2008.

³³ Sporočilo „Trajnostno naravnana prihodnost prometa: usmeritev k integriranemu, tehnološko naprednemu in uporabnikom prijaznemu prometnemu sistemu“, COM(2009) 279 z dne 17. junija 2009.

Akcijski načrt o trajnostni potrošnji in proizvodnji ter trajnostni industrijski politiki³⁴ bo prispeval k izboljšanju okoljske učinkovitosti proizvodov, spodbudil povpraševanje po bolj trajnostnem blagu in proizvodnih tehnologijah ter pospešil inovacije. Akcijskemu načrtu so bili priloženi predlogi za prenovitev direktive o okoljsko primerni zasnovi izdelkov in direktive o energetskem označevanju ter za revizijo uredbe o znaku za okolje in uredbe EMAS³⁵. Trgovci na drobno imajo ključno vlogo pri vplivanju na izbiro potrošnikov. Zato je bil ustanovljen forum za zmanjšanje okoljskih vplivov sektorja trgovine na drobno in izboljšanje obveščanja potrošnikov.

Na področju zelenih javnih naročil so bile sprejete pomembne pobude politike, med katerimi Uredba Energy Star³⁶ in sporočilo o javnih naročilih za boljše okolje³⁷, v katerem se predlaga, da države članice do leta 2010 dosežejo nezavezujoči cilj 50 % zelenih javnih naročil. Službe Komisije so oblikovale merila za zelena javna naročila za deset prednostnih skupin proizvodov in storitev (kot so promet, prehrana, gradbeništvo in pisarniška oprema) ter pozvale države članice, naj jih sprejmejo.

Dosežen je bil napredek na področju izvajanja akcijskega načrta za okoljske tehnologije, pa tudi v okviru prizadevanj za merjenje ekoloških inovacij. Spremenjene smernice za državno pomoč za varstvo okolja določajo, da se lahko pri naložbah v ekološke inovacije največja intenzivnost pomoči poveča za 10 %³⁸. Direktiva o celovitem preprečevanju in nadzoru onesnaževanja³⁹ je ključno orodje za trajnostno proizvodnjo in ekološke inovacije, ki bo dodatno okrepljeno s predlogom za direktivo o industrijskih emisijah⁴⁰.

Leta 2008 se je z začetkom delovanja nove Evropske agencije za kemikalije (ECHA) začela izvajati pomembna zakonodaja EU o kemikalijah (REACH). Začela so veljati tudi nova pravila o razvrščanju, označevanju in embalaži kemikalij.

Ohranjanje in upravljanje naravnih virov

Na področju stanja in uporabe vode in zraka so bili uresničeni pomembni dosežki, ampak človekovo delovanje še naprej ogroža biotsko raznovrstnost in naravne površine.

Svetovno povpraševanje po naravnih virih hitro narašča in se bo še naprej povečevalo zaradi rasti prebivalstva, ki bo po ocenah do leta 2050 naraslo na 9 milijard ljudi. Z vidika ekološke sledi se ocenjuje, da bi demografska rast s tem za 30 % presegla raven, ki jo lahko svet dolgoročno prenese⁴¹.

Biotska raznovrstnost se povsod po svetu zmanjšuje in nič ne kaže na preobrat ali upočasnitev tega trenda. EU verjetno ne bo izpolnila cilja zaustavitve izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010⁴². Evropski staleži rib so že več desetletij predmet prelova⁴³. Ocenjuje se, da znaša letna

³⁴ COM(2008) 397 z dne 16. julija 2008.

³⁵ Evropski parlament in Svet sta že dosegla dogovor o direktivi za okoljsko primerno zasnovi izdelkov ter uredbi o znaku za okolje in uredbi EMAS.

³⁶ Uredba (ES) št. 106/2008 (UL L 39, 13.2.2008, str. 1).

³⁷ COM(2008) 400 z dne 16. julija 2008.

³⁸ UL C 82, 1.4.2008, str. 1.

³⁹ http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ippc/key_impl.htm.

⁴⁰ COM(2007) 844 z dne 21. decembra 2007.

⁴¹ Poročilo Svetovnega sklada za naravo (WWF), Living Planet Report iz leta 2008.

⁴² Srednjeročna ocena izvajanja akcijskega načrta ES za biotsko raznovrstnost, COM(2008) 864 z dne 16. decembra 2008.

izguba zaradi delovanja ekosistemov 50 milijard EUR, medtem ko so bile skupne izgube zaradi socialnih storitev do leta 2050 ocenjene na 7 % BDP⁴⁴.

Gozdni ekosistemi v EU so v primerjavi s prejšnjimi leti stabilni, vendar vse bolj izpostavljeni izzivom, kot so nevihte, požari, škodljivci in drugi škodljivi učinki, povezani s podnebnimi spremembami. Kakovost tal se pod vplivom podnebnih sprememb še naprej slabša. Na splošno je delovanje ekosistemov na tem področju pomembno, ker prispeva tudi k blažitvi ekstremnih vremenskih pojavov, zmanjšanju vremenskih vplivov ter ohranjanju biotske raznovrstnosti.

EU je med drugim sprejela pobudo za surovine⁴⁵, v kateri predlaga celovito strategijo za različne izzive, povezane z dostopom do surovin, vključno s sekundarnimi surovinami, ki se lahko pridobijo v EU s pogostejšim in boljšim recikliranjem. Program Združenih narodov za okolje in Komisija sta novembra 2007 ustanovila mednarodni forum za trajnostno upravljanje virov⁴⁶. Pripravljena je nova zakonodaja o trženju semen in razmnoževalnega materiala za zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti⁴⁷.

Spremenjena okvirna direktiva o odpadkih⁴⁸ je pomembno izhodišče, ki bo EU pomagalo pri vzpostavitvi boljšega upravljanja materialnih virov in boljše učinkovitosti virov. Pojasnjuje osnovne pojme, kot so hierarhija ravnanja z odpadki, preprečevanje nastajanja odpadkov ter vključitev pristopa, ki upošteva celoten življenjski krog proizvodov in materialov. Direktiva določa pomembna cilja za recikliranje odpadkov za leto 2020, in sicer 50 % za recikliranje odpadkov iz gospodinjstev ter 70 % za gradbene odpadke in odpadke pri rušenju objektov.

Države članice so sprejele posebne ukrepe za varovanje biotske raznovrstnosti z izvajanjem direktiv o pticah in habitatih. Vendar omrežje Natura 2000 še ni dokončano ter ni zagotovljenega ustreznega upravljanja vrst in habitatov.

Ključni ukrepi na področju upravljanja voda vključujejo neprekinjeno izvajanje okvirne direktive o vodah ter politike Skupnosti o pomanjkanju vode in suši⁴⁹. Cilj direktive, tj. doseganje dobrega okoljskega stanja vseh voda do leta 2015, predstavlja pomemben izziv, saj je bilo ugotovljeno, da večina vodnih teles v EU morda ne bo izpolnila ciljev direktive, če ne bodo sprejeti ustrezni ukrepi. Okvirna direktiva o vodah je bila dopolnjena z direktivo o določitvi okoljskih standardov kakovosti za več prednostnih kemikalij⁵⁰.

Celostna pomorska politika je bila sprejeta oktobra 2007 ter določa skupen okvir za vsa vprašanja pomorske politike EU in uvaja medsektorska orodja za zagotavljanje resnično trajnostne rabe morskega okolja (oceanov, morij in obal). Na področju pomorstva so bile

⁴³ Zelena knjiga: Reforma skupne ribiške politike, COM(2009) 163 z dne 22. aprila 2009.

⁴⁴ Študija o ekonomiji ekosistemov in biotski raznovrstnosti (TEEB), 2008 – Vmesno poročilo za deveto konferenco pogodbenic (COP9) Konvencije o biološki raznovrstnosti ter vmesni pregled strategije EU za biotsko raznovrstnost (COM(2008) 864) in Skupina za oceno okoljske politike (v letu 2009).

⁴⁵ COM(2008) 699 z dne 4. novembra 2008.

⁴⁶ www.unep.fr/scp/rpanel/.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/food/plant/propagation/conservation_varieties/index_en.htm.

⁴⁸ Direktiva 2008/98/ES (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

⁴⁹ COM(2007) 414 z dne 18. julija 2007, http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm.

⁵⁰ Direktiva 2008/105/ES (UL L 384, 24.12.2008, str. 84).

sprejete številne pobude politike⁵¹. Strategije za morske bazene za Severno ledeno morje, Baltsko morje in Sredozemlje bodo obravnavale posebne izzive teh vodnih teles.

Zelena knjiga o reformi skupne ribiške politike⁵² vsebuje predstavitev stanja ribištva v Evropi in analizo trenutne skupne ribiške politike. Odpira in spodbuja javno razpravo o načinih za zagotovitev trajnosti in uspešnosti ribolova v dolgoročnem obdobju.

Javno zdravje

Na splošno je v sektorju zdravja v EU prišlo do pozitivnih in negativnih sprememb. Pričakovana življenjska doba Evropejcev v zdravem stanju se počasi, a enakomerno daljša. Izboljšave v sektorju zdravja se kažejo v nižji stopnji umrljivosti zaradi kroničnih bolezni in samomorov. Zmanjšalo se je tudi število hujših nesreč pri delu. Povečali pa sta se izpostavljenost onesnaženosti zraka in proizvodnja strupenih kemikalij. Pojavljajo se tudi novi izzivi.

Oktober 2007 je bila sprejeta zdravstvena strategija EU⁵³, v kateri je bil predstavljen celovit pristop na področju doseganja napredka in trajnosti v življenju državljanov EU.

Ukrepi za spodbujanje zdravja, zmanjševanje neenakosti v zdravstvu in izboljšanje zaščite pred grožnjami za zdravje vključujejo prizadevanja na področju hudih in kroničnih bolezni, kot so rak in redke bolezni. Več pobud je obravnavalo probleme, povezane z duševnim zdravjem, prekomerno težo, alkoholom in kajenjem, ter boj proti HIV/aidsu. Kazalniki zdravja Evropske skupnosti⁵⁴ zagotavljajo podatke o zdravstvenem stanju, vključno s kazalnikom „leta zdravega življenja“, ter o dejavnikih zdravja in onesnaženja okolja, povezanih z življenjskim slogom.

Evropski parlament in Svet sta dosegla dogovor o novem zakonodajnem okviru o trajnostni rabi pesticidov⁵⁵. Pomenil bo pomemben dosežek z vidika varstva okolja in varnosti. Obstoječi režim zdravstvenega varstva rastlin v Skupnosti se trenutno ocenjuje in posodablja⁵⁶.

Nova ureditev EU za izdajo dovoljenj za krmne dodatke⁵⁷ je ena od gonilnih sil za inovacije v sektorju krme in izboljšanje uporabnosti krme. Akcijski načrt za izvajanje nove strategije za zdravstveno varstvo živali⁵⁸ vključuje več pobud za ohranitev trajnostne visoke stopnje standardov zdravstvenega varstva živali in javnozdravstvenega varstva. Dejavnosti na področju zaščite in dobrega počutja živali so napredovale.

⁵¹ Okvirna direktiva o morski strategiji (Direktiva 2008/56/ES, UL L 164, 25.6.2008, str. 19), Evropska strategija za morsko in pomorsko raziskovanje (COM(2008) 534 z dne 3. septembra 2008), evropski prostor za pomorski prevoz brez meja (COM(2009) 10 z dne 21. januarja 2009), sporočilo o energiji iz vetrnih elektrarn na morju (COM(2008) 768 z dne 13. novembra 2008), bela knjiga o prilagajanju podnebnim spremembam (COM(2009) 147 z dne 1. aprila 2009) in strategija za boljše razstavljanje ladij (COM(2008) 767 z dne 19. novembra 2008).

⁵² COM(2009) 163 z dne 22. aprila 2009, <http://ec.europa.eu/fisheries/reform/>.

⁵³ COM(2007) 630 z dne 23. oktobra 2007.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/health/ph_information/dissemination/echi/echi_en.htm.

⁵⁵ <http://ec.europa.eu/environment/ppps/home.htm>.

⁵⁶ http://ec.europa.eu/food/plant/strategy/index_en.htm.

⁵⁷ http://ec.europa.eu/food/food/animalnutrition/feedadditives/comm_register_feed_additives_1831-03.pdf.

⁵⁸ http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/actionplan_en.htm.

Komisija prispeva k boljšemu zdravju tudi z raziskavami, ki se financirajo s sredstvi EU, in naprednimi storitvami e-zdravja, npr. s spodbujanjem uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij v evropskih zdravstvenih sistemih.

Komisija je leta 2009 sprejela pobudo za zdravje mladih, s katero bi se zagotovilo izboljšanje njihovega zdravja in dobrega počutja. Komisija še naprej sodeluje s Svetovno zdravstveno organizacijo na področjih, kot so podnebne spremembe, kakovost zraka v zaprtih prostorih, nadzor tobaka in preprečevanje poškodb.

Socialna vključenost, demografija in migracije

Število gospodinjstev brez delovno aktivnih članov, neenakost dohodkov in dolgotrajna brezposelnost so se zmanjšali, vendar sta število revnih zaposlenih in splošno tveganje revščine ostala nespremenjena. Cilj, da se do leta 2010 doseže vsaj 50-odstotni delež starejših delavcev v delovnem razmerju, bo verjetno dosežen, ampak verjetno ne bo mogoče doseči cilja, da bo povprečna upokojitvena starost do leta 2010 65 let. Demografski trendi kažejo, da bo število delovno aktivnih prebivalcev v EU-27 od leta 2013 začelo upadati in se do leta 2050 zmanjšalo za približno 39 milijonov (12 %) v primerjavi z letom 2008⁵⁹.

Še naprej si moramo prizadevati za optimalno izkoriščanje demografskega potenciala Evrope ter zagotoviti večjo stopnjo zaposlenosti in produktivnosti ter prispevati k uspešnemu vključevanju migrantov. Nadaljnja prizadevanja so potrebna na področju boja proti diskriminaciji migrantov.

Med dosežke politike spada tudi oktobrsko priporočilo Komisije iz leta 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela. V okviru odprte metode koordinacije so bile države članice pozvane k reformam na področjih socialne vključenosti in socialne zaščite. S strukturnimi skladi EU se podpirajo prizadevanja držav članic za boj proti revščini in socialni izključenosti. V ta namen je bilo v obdobju 2007–2013 dodeljenih približno 10 milijard EUR.

Drugo demografsko poročilo⁶⁰ je bilo objavljeno v povezavi z evropskim demografskim forumom leta 2008. Ustanovljeni sta bili Evropska zveza za družino in nova svetovalna skupina na ravni vlad, odgovorna za demografska vprašanja.

Poročilo Komisije o staranju prebivalstva iz leta 2009⁶¹ vsebuje temeljito proučitev dolgoročnih gospodarskih in proračunskih posledic staranja prebivalstva do leta 2060.

V okviru akcijskega načrta za prijetno staranje v informacijski družbi je bil sprejet akcijski program za raziskave o podpori iz okolja pri samostojnem življenju⁶². Programu je bilo dodeljenih približno 150 milijonov EUR.

Na področju migracij si EU prizadeva tudi za boljše upravljanje migracijskih tokov, usklajevanje nacionalnih politik vključevanja in boj proti nezakoniti migraciji. V okviru izvajanja načrta politike zakonitega priseljevanja so bili predstavljeni zakonodajni predlogi za usklajevanje postopkov sprejema, meril in pravic nekaterih skupin državljanov tretjih držav⁶³.

⁵⁹ Vir: Eurostat.

⁶⁰ SEC(2008) 2911 z dne 21. novembra 2008.

⁶¹ COM(2009) 180 z dne 29. aprila 2009,

http://ec.europa.eu/economy_finance/thematic_articles/article14761_en.htm.

⁶² Odločba št. 742/2008/ES (UL L 201, 30.7.2008, str. 49).

⁶³ Direktiva 2009/50/ES (UL L 155, 18.6.2009, str. 17), COM(2007) 638 z dne 23. oktobra 2007.

Uporabljati se je začela „modra karta EU“ za visokokvalificirane migrante⁶⁴. Boj proti nezakonitemu priseljevanju je bil okrepljen s sprejetjem „direktive o vračanju“ in direktive o sankcijah zoper delodajalce državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v EU⁶⁵.

Sestavljeni so bili priročniki o vključevanju za oblikovalce politik in strokovne delavce ter vzpostavljena sta bila evropska spletna stran („vse na enem mestu“) o vključevanju⁶⁶ in evropski forum za vključevanje. Prizadevanja držav članic se podpirajo s sredstvi Evropskega sklada za vključevanje, iz katerega jim je bilo za obdobje 2007–2013 dodeljenih 825 milijonov EUR.

Sporočilo o skupni politiki priseljevanja za Evropo⁶⁷ ter Evropski pakt o priseljevanju in azilu⁶⁸ sta postavila temelje za skladen prihodnji pristop. Evropski svet se je odločil tudi, da bo junija 2010 začel prvo letno razpravo o politikah priseljevanja in azila.

Svetovni izzivi glede revščine in trajnostnega razvoja

Potem ko so leta 2007 tokovi uradne razvojne pomoči upadli, je EU leta 2008 uspel preobrat tega trenda. Kljub temu naraščajočemu trendu pa se zdi, da bodo prihajajoča leta težavna, saj veliko držav članic še zdaleč ne dosega posameznih mejnikov za leto 2010⁶⁹. Večina drugih kazalnikov, povezanih z globalizacijo trgovine, financiranjem trajnostnega razvoja in globalnim upravljanjem sredstev, kaže ugodne trende.

Partnerji iz tretjih držav se morajo nujno pridružiti prizadevanjem za reševanje svetovnih izzivov trajnostnega razvoja. EU še naprej sodeluje s tretjimi državami in regijami, in sicer na dvostranski ravni, pa tudi v okviru večstranskih postopkov, kot so G8, Komisija ZN za trajnostni razvoj, program Združenih narodov za okolje in drugi ustrezni organi ZN ter Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Na seji Komisije ZN za trajnostni razvoj, ki je potekala maja 2009, so se strinjali, da bo treba za zagotovitev dolgoročne zanesljive preskrbe s hrano v prihodnjih politikah upoštevati okoljska vprašanja, kot so potreba po vodi v kmetijstvu, krčenje gozdov, degradacija tal in potrebe po prilagajanju podnebnim spremembam, ter uporabljati pristope na znanstveni osnovi in znanje lokalnega prebivalstva.

Na področju okolja je bil s številnimi državami, zlasti z Brazilijo, Kitajsko, Indijo, Rusijo, Mehiko in Južno Afriko, vzpostavljen dialog na visoki ravni. Podoben dialog že poteka z Avstralijo, Kanado, Japonsko in Združenimi državami Amerike. Z več državami so bili vzpostavljeni okrepljeni okviri sodelovanja, kot na primer z Indijo in Kitajsko. Poleg tega so bili s karibskim forumom, pacifiškim forumom in Afriško unijo sprejeti dogovori za skupne izjave o podnebnih spremembah. Podpisana je bila skupna izjava med AKP in EU.

Cilji trajnostnega razvoja se spodbujajo v okviru dialoga in sodelovanja s partnericami evropske sosedске politike. V ta namen je bilo okrepljeno regionalno sodelovanje v okviru Unije za Sredozemlje, sinergije Črnega morja in vzhodnega partnerstva.

⁶⁴ Direktiva 2009/50/ES (UL L 155, 18.6.2009, str. 17).

⁶⁵ Direktiva 2009/52/ES (UL L 168, 30.6.2009, str. 24).

⁶⁶ <http://ec.europa.eu/ewsi/en/index.cfm>.

⁶⁷ COM(2008) 359 z dne 17. junija 2008.

⁶⁸ Dokument Sveta št. 13440/08, Sporočilo Komisije COM(2009) 266 z dne 10. junija 2009.

⁶⁹ COM(2009) 160 z dne 8. aprila 2009.

Pobude na področju razvojnega sodelovanja, ki prispevajo k ciljem trajnostnega razvoja, vključujejo sporočilo o strategiji EU v podporo zmanjševanju tveganja nesreč v državah v razvoju⁷⁰, strateški evropski okvir za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije⁷¹, delovni dokument služb Komisije o boljšem vključevanju okoljskih vidikov v razvojno sodelovanje⁷² ter sklenitev sporazumov v okviru pobude za izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov. S Kongom Brazzaville je bil tako sklenjen prostovoljni sporazum o partnerstvu, z več drugimi državami pa pogajanja še potekajo.

Izobraževanje in usposabljanje

Nizka stopnja izobrazbe se je zmanjšala v vseh starostnih skupinah. Vendar je trend povečevanja števila prebivalcev, vključenih v dejavnosti vseživljenjskega učenja, in zmanjševanja števila mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, prepočasen, da bi se cilji na tem področju lahko uresničili.

Izobraževanje in usposabljanje sta glavna temelja trajnostnega razvoja. Komisija podpira prizadevanja držav članic pri oblikovanju bolj strateških pristopov za izmenjavo znanj in dobrih praks, da bi spodbudila izobraževanje za trajnostni razvoj. Evidenca Komisije o inovativnih praksah v državah članicah in državah EGP poudarja pomen izobraževanja za trajnostni razvoj⁷³.

Do leta 2020 bo evropsko sodelovanje na tem področju usmerjal posodobljen strateški okvir Komisije za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju⁷⁴. Najpomembnejši instrument za povečanje vloge sistemov izobraževanja in usposabljanja je program za vseživljenjsko učenje za obdobje 2007–2013.

Raziskave in razvoj

Po podatkih Eurostata se je delež bruto domačih izdatkov za R&R kot odstotek BDP med letoma 2000 in 2007 zmanjšal z 1,85 % na 1,83 %. Ta kazalnik torej kaže na oddaljitev od cilja EU, tj. 3 % do leta 2010.

Eden od glavnih ciljev sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj za obdobje 2007–2013 (7OP) je prispevati k trajnostnemu razvoju. V letih 2007 in 2008 je bilo približno 44 % skupnega proračuna za kooperativne raziskave dodeljenih projektom, povezanim s trajnostnim razvojem. Dve skupni tehnološki pobudi v okviru 7OP, „Čisto nebo“ ter „Vodik in gorivne celice“, sta tudi povezani s trajnostnim razvojem. Skupni prispevek EU znaša 1,3 milijarde EUR. Komisija v evropskem načrtu za oživitev gospodarstva predlaga tudi tri velika javno-zasebna partnerstva, usmerjena v tri ključne pobude trajnostnega razvoja: „zeleni avtomobili“, „energetsko učinkovite stavbe“ in „tovarne prihodnosti“. Komisija si prizadeva zagotoviti, da bi se celoten evropski raziskovalni prostor odzival na cilje trajnostnega razvoja. V prihodnje si bo treba na podlagi obetavnih začetnih korakov prizadevati, da bi raziskave znatneje prispevale k trajnostnemu razvoju.

⁷⁰ COM(2009) 84 z dne 23. februarja 2009.

⁷¹ COM(2008) 588 z dne 24. septembra 2008.

⁷² SEC(2009) 555 z dne 21. aprila 2009.

⁷³ http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/sustdev_en.pdf.

⁷⁴ COM(2008) 865 z dne 16. decembra 2008, odobreno v sklepah Evropskega sveta z dne 12. maja 2009.

EU si na področju kohezijske politike prizadeva za spodbujanje trajnostnega razvoja, in sicer tako da v nacionalne in regionalne razvojne strategije vključuje pobude za trajnostni razvoj. V programskem obdobju 2007–2013 ta politika še naprej podpira ključne izzive in medsektorske tematike. V obdobju 2007–2013 bo na primer 105 milijard EUR oziroma 30 % skupnega zneska v višini 347 milijard EUR, dodeljenega skladom kohezijske politike, porabljenih na področju okolja. Kohezijska politika pospešuje tudi oblikovanje mehanizmov politike, kot sta programski pristop in upravljanje na več ravneh, ki podpirajo trajnostni razvoj v okviru struktur upravljanja programov ter spodbujajo regije k trajnostnemu razvoju.

V kohezijsko politiko je mogoče nadalje vključiti cilje in načela strategije EU za trajnostni razvoj, da lahko tako obravnava nove izzive trajnostnega razvoja, s katerimi se sooča EU, npr. izzive demografskih in podnebnih sprememb. Kohezijska politika lahko prispeva k ukrepom za ublažitev teh sprememb, zlasti s podpiranjem prehoda na nizkoogljično gospodarstvo, pa tudi k ukrepom za prilagajanje nanje.

Komisija v svoje sektorske politike vključuje postopno ukinitvev okolju škodljivih subvencij, na primer z reformo ribiške politike in v okviru pregleda skupne kmetijske politike.

Komisija je sprejela tudi nove smernice o državni pomoči za varstvo okolja⁷⁵, ki vzpostavljajo ravnovesje med doseganjem večjih koristi za okolje in čim manjšim izkrivljanjem konkurence ter državam članicam pomagajo pri uvedbi ustreznih instrumentov politike in financiranju ekoloških inovacij.

Javno posvetovanje, ki se je začelo v okviru zelene knjige iz leta 2007 o tržnih instrumentih za namene okoljske politike in z njo povezanih politik, je pokazalo veliko zanimanje za nadaljnjo uporabo tržnih instrumentov⁷⁶.

4. VKLJUČITEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA V PRIHODNOST

Po treh letih izvajanja strategije EU za trajnostni razvoj je prišel čas, da razmislimo o njenem prihodnjem razvoju.

Trajnostni razvoj se na ravni EU spodbuja in spremlja predvsem v okviru posameznih politik EU. Pri spodbujanju splošnega cilja trajnostnega razvoja ima strategija EU za trajnostni razvoj pomembno vlogo. Strategija EU za trajnostni razvoj je učinkovito prispevala tudi k oblikovanju nacionalnih in regionalnih strategij za trajnostni razvoj. Danes imajo skoraj vse države članice EU vzpostavljene lastne nacionalne strategije za trajnostni razvoj v skladu z

⁷⁵ UL C 82, 1.4.2008, str. 1.

⁷⁶ SEC(2009) 53 z dne 16. januarja 2009.

http://ec.europa.eu/environment/enveco/pdf/analyse_doc.pdf.

mednarodnimi priporočili o najboljših praksah⁷⁷. Nedavno objavljena študija, ki jo je naročil Odbor regij⁷⁸, vsebuje podrobno analizo teh nacionalnih strategij.

Različne interesne skupine težko razumejo, zakaj obstaja več medsektorskih prednostnih strategij na ravni EU, kot sta lizbonska strategija za rast in delovna mesta ter strategija EU za trajnostni razvoj. Še dva primera medsektorskih strategij sta sveženj ukrepov, povezanih s podnebnimi spremembami in energijo, in celostna pomorska politika. Lizbonska strategija je dinamična strategija, ki vključuje trajnostni razvoj (podnebne spremembe, energijo, finančno vzdržnost in družbeni trajnostni razvoj). Strategija EU za trajnostni razvoj pa je dolgoročna strategija, ki zagotavlja ustrezen okvir za usmerjanje in poročanje o dolgoročnem svetovnem razvoju ter spodbujanje v prihodnost usmerjenega razmisleka o trajnostnem razvoju, zahteva pa tudi kratkoročne ukrepe politike. Glede na raznolikost vlog posameznih medsektorskih strategij se zdi, da njihovo združevanje ni izvedljivo. Komplementarnost strategije za trajnostni razvoj in lizbonske strategije je bila opisana v prenovljeni strategiji EU za trajnostni razvoj⁷⁹. Možno pa bi bilo, da se vloga strategije EU za trajnostni razvoj ponovno opredeli v povezavi z drugimi strategijami EU in ustrezno racionalizira.

V okviru spremljanja strategije bi se lahko upoštevale naslednje točke:

- (1) Večja sinergija z lizbonsko strategijo za rast in delovna mesta, ki bo pregledana leta 2010, in drugimi medsektorskimi strategijami EU. Lahko bi se zagotovilo tudi boljše usklajevanje in povezovanje med področji politike, ki jih zajemajo strategije, in njihovo spremljanje.
- (2) Strategija bi se lahko nadalje racionalizirala ali se ponovno preusmerila v svojo splošno razsežnost ter zagotavljala splošni okvir za oblikovanje politik v skladu z vodilnimi načeli iz leta 2006.
- (3) Strategija bi lahko olajšala izmenjavo najboljših praks v zvezi z inovativnimi pristopi v državah članicah.
- (4) Za zagotovitev učinkovitejšega spremljanja in izvajanja v državah članicah bi se lahko mehanizmi, ki se uporabljajo v lizbonski strategiji, uporabljali tudi za spremljanje izvajanja strategije EU za trajnostni razvoj. Vključevali bi skupno opredeljene cilje, instrumente za merjenje (kazalnike, smernice), primerjalno analizo (primerjava doseganja ciljev v posameznih državah članicah) in možnost posnemanja in pospeševanja najboljših praks. Opredelili bi se lahko ukrepi v podporo obeh strategij z vidnimi pozitivnimi rezultati na področju rasti, delovnih mest in okolja. Vključitev ekoloških inovacij, učinkovitosti virov in okolju prijazne rasti bi bila njihov bistveni sestavni del.

⁷⁷ Nacionalni koordinatorji za strategijo za trajnostni razvoj zagotavljajo povezavo med strategijo EU za trajnostni razvoj in nacionalnimi strategijami za trajnostni razvoj. Evropska mreža za trajnostni razvoj olajšuje izmenjavo dobrih praks in izkušenj z državami članicami. Informacije o nacionalnih strategijah za trajnostni razvoj so na voljo na spletni strani Evropske mreže za trajnostni razvoj: <http://www.sd-network.eu/?k=country%20profiles>.

⁷⁸ Prispevki regionalnih in lokalnih organov k strategijam za trajnostni razvoj (*Contributions of the Regional and Local Authorities to Sustainable Development Strategies*), Odbor regij, 2009 (Avtor: RIMAS).

⁷⁹ Dokument Sveta Evropske unije št. 19117/06 z dne 9. junija 2006.

- (5) Spremljanje strategije za trajnostni razvoj temelji na kazalnikih trajnostnega razvoja, ki jih usklajuje Eurostat. Kazalniki trajnostnega razvoja so celovito orodje za spremljanje, čeprav je treba nekatere pomembne kazalnike še oblikovati. Za učinkovitejšo dopolnitev kazalnikov trajnostnega razvoja in ključnih informacij o izzivih trajnostnega razvoja Komisija proučuje možnosti oblikovanja sistema kazalnikov trajnostnega razvoja.
- (6) Pojavljajo se novi izzivi trajnostnega razvoja, ki trenutno niso vključeni v strategijo EU za trajnostni razvoj ali so v njej zajeti le deloma. Nanašajo se na zanesljivo oskrbo z energijo, prilagajanje podnebnim spremembam⁸⁰, zanesljivo preskrbo s hrano, rabo zemljišč, vzdržnost javnih financ in zunanjo razsežnost trajnostnega razvoja. Prednostna področja v okviru zunanje razsežnosti morajo še naprej vključevati podnebne spremembe in energijo ter uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja.

Strategija bi se zlasti lahko osredotočila na dolgoročne cilje EU na ključnih področjih, in sicer:

- s prispevanjem k hitremu prehodu na nizkoogljično in gospodarno gospodarstvo, ki temelji na tehnologijah, učinkovitih z vidika energije ter virov, na trajnostnem prometu in trajnostni potrošnji,
- s krepitvijo okoljskih prizadevanj za varovanje biotske raznovrstnosti, voda in drugih naravnih virov. Podatki kažejo, da je obseg uničevanja biotske raznovrstnosti še naprej zaskrbljujoč. Degradacija ekosistemov ne zmanjšuje le kakovosti našega življenja in življenja prihodnjih generacij, temveč ovira tudi dolgoročni trajnostni gospodarski razvoj,
- s spodbujanjem socialne vključenosti. Najranljivejše prebivalstvo naše družbe je lahko najbolj prizadeto zaradi gospodarske krize in lahko najdlje čuti njene posledice, če ne bodo sprejeti učinkoviti ukrepi,
- s krepitvijo mednarodne razsežnosti trajnostnega razvoja in prizadevanj za boj proti svetovni revščini.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

To sporočilo ocenjuje napredek politike EU na področjih, ki jih zajema strategija EU za trajnostni razvoj, ter spodbuja k razmisleku in razpravi o trajnostnem razvoju. Pregled poudarja dejstvo, da so kljub znatnim prizadevanjem za vključitev ukrepov za trajnostni razvoj v glavne politike EU še vedno prisotni netrajnostni trendi in EU mora še naprej krepiti svoja prizadevanja. Kot kaže primer podnebnih sprememb, prinaša pravočasno ukrepanje boljše in hitrejše rezultate z nižjimi stroški v primerjavi s poznejšim ukrepanjem.

Opozoriti je treba, da Evropski ekonomsko-socialni odbor za jesen 2009 pripravlja raziskovalno mnenje o prihodnosti strategije EU za trajnostni razvoj, ki bi lahko nadalje prispevalo k razpravi.

⁸⁰ COM(2009) 147 z dne 1. aprila 2009.

Na podlagi naštetih elementov, pa tudi drugih, kot tudi dejavnega prispevanja udeležencev bo mogoče v prihodnje odločiti, ali je treba začeti temeljit pregled strategije EU za trajnostni razvoj, kot je bilo prvotno predvideno leta 2006. Tvrsten pregled bi lahko zagotovil podlago za nadaljnjo poenostavitev strategije EU za trajnostni razvoj, jasnejšo opredelitev njene vloge pri oblikovanju politik EU, njeno osredotočenje na področja, na katerih je najbolj potreben napredek, in izboljšanje njenega upravljanja.